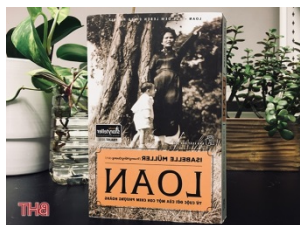

https://baohatinh.vn/xa-que/doc-dao-cuon-sach-loan-tu-cuoc-doi-cua-mot-con-chim-phuong-hoang/163896.htm?fbclid=IwAR20Xjc8dkPo2DLN9jzKvAiwF4oXEBA-jBPS_U52CC9kycSBb8M238G8yXM

Một người bạn thiếu thời từ Hà Tĩnh sang Paris mang tặng tôi cuốn sách " Loan - Từ cuộc đời của một con chim phượng hoàng" của chị Isabelle Muller, một phụ nữ Pháp gốc Việt, sống ở Đức. Tôi đã đọc một mạch suốt cả đêm không ngủ cuốn sách dày 400 trang.

Ein Freund aus meiner Kindheit aus Ha Tinh hat mir während seiner Reise nach Paris das Buch „Loan – Aus dem Leben eines Phönix“ von der Autorin Isabelle Müller, einer vietnamesischen Französin, die in Deutschland lebt, mitgebracht. Das 400 Seiten dicke Buch habe ich in einer Nacht ohne Pause durchgelesen.

Bìa cuốn sách với hình ảnh bà Loan (Đậu Thị Cúc) trong trang phục áo dài truyền thống Việt Nam

Der Buchumschlag mit dem Foto von Loan (Dau Thi Cuc) in traditioneller, vietnamesischer Tracht.

Cuốn sách viết về mẹ Loan của chị, tên thật là Đậu Thị Cúc, sinh năm 1929 ở một làng quê gần thị xã Hà Tĩnh – nay là thành phố Hà Tĩnh, mất năm 2003 ở gần thành phố Tours, Cộng hoà Pháp.

Es geht in dem Buch um ihre Mutter Loan, die Dau Thi Cuc heißt. Sie wurde 1929 in einem Dorf im Kreis von Ha Tinh (heute die Stadt Ha Tinh) geboren und verstarb 2003 in Tours, Frankreich.

Cuốn sách thu hút tôi trước hết vì câu chuyện về một phụ nữ quê tôi và là một cuốn sách hiếm hoi tái hiện bối cảnh Hà Tĩnh thời thuộc Pháp. Theo các miêu tả rải rác ở phần đầu của truyện, nơi Loan trải qua tuổi thơ của mình, là một làng quê miền Trung làm nghề nông và săn bắn, có con sông chảy qua, cách không xa rừng rậm nơi cha của Loan vẫn vào đi săn và không xa biên giới Lào. Nơi đó cũng gần đường cái quan (quốc lộ 1A) và rất gần thị xã Hà Tĩnh (bây giờ là thành phố Hà Tĩnh), đủ để một cô bé 6 tuổi hằng ngày có thể đi bộ bê rổ kẹo kéo tới đứng bán rong

trước cửa một rạp chiếu bóng (thời thuộc Pháp, thị xã Hà Tĩnh có rạp chiếu bóng tư nhân Tài Phán), gần chợ và gần bột gạo của Pháp ngày xưa.

Das Buch zieht mich zuerst an wegen der Geschichte einer Frau, die aus meiner Heimat stammt. Zudem ist es das einzige Buch, das Ha Tinh in der französischen Kolonialzeit wiedergibt. Anhand der Beschreibungen im ersten Abschnitt des Buches ist der Ort, an dem Loan ihre Kindheit verbringt, ein kleines Dorf, in dem die Bewohner meistens Bauer oder Jäger sind. Dort fließt ein Fluss durch, der nicht so weit weg von dem Wald liegt, wo ihr Vater jagt, in der Nähe von der laotischen Grenze. Es grenzt auch der Fernstraße 1A und der Gemeinde Ha Tinh (heute die Stadt Ha Tinh) an, nahe genug, dass ein sechsjähriges Mädchen jeden Tag zu Fuß zum Eingang eines Kinos (das Kino Tai Phan damals, in der Nähe des Marktes und des französischen Wachpostens) läuft, um dort Bonbons zu verkaufen.

Tôi tò mò hỏi tác giả nhiều hơn về làng quê đó nhưng chị không biết rõ làng quê đó thuộc huyện nào, vì chị chỉ hình dung và thuật lại theo lời kể của mẹ.

Mit Neugierde wollte ich von der Autorin mehr über das Dorf erfahren, doch sie selbst wusste auch nicht genau, welcher Gemeinde es angehörte, weil alles nur auf die Erzählungen ihrer Mutter beruhte.

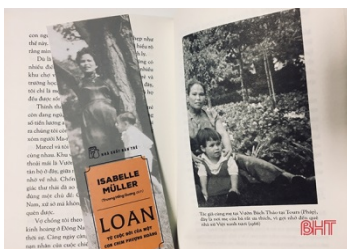
Loan đã trải qua tuổi thơ êm đềm, cho dù những bất bình đã ngấm ngấm trong cô từ bé, nhưng dù sao đó vẫn là những ngày êm đẹp trước khi phải từ bỏ gia đình và quê hương ra đi tìm chân trời tự do cho mình. Loan là một phụ nữ không an phận, nhất định không cam chịu. Ngay từ lúc còn rất nhỏ cô đã nhận ra sự bất công của một xã hội trọng nam khinh nữ, mà theo cô, người phụ nữ An Nam chẳng có giá trị gì so với người đàn ông An Nam (nhưng dưới thời nửa phong kiến nửa thuộc địa, so với một người châu Âu thì người đàn ông An Nam cũng vô giá trị như một người đàn bà, theo so sánh một cách mỉa mai của cô).

Loan hat eine schöne Kindheit, obwohl sie oft schon als Kind über den Kampf für Gleichberechtigung nachdenkt. Das ist eine friedliche Zeit, bevor sie beschließt, die Familie und die Heimat zu verlassen, um selbst frei zu sein. Loan ist eine Frau, die nie resigniert. Als kleines Mädchen erkennt sie früh die ungleiche Behandlung der Geschlechter in der vietnamesischen Gesellschaft, in der Frauen im Vergleich zu Männern benachteiligt werden („in der von Kolonialismus und Feudalismus geprägten Periode ist eine Annamitin im Vergleich zu einem

Annamiten nichts, aber im Vergleich zu einem Europäer ist dieser genauso wertlos wie eine Frau“, sagt sie ironisch.)

Trong gia đình người cha và anh cả có thể bất thành tình tìm một lí do để đánh đập dã man con gái hay em gái của mình không chút thương xót vì họ có quyền đó, có thể gả bán con gái hay em gái để đổi lấy một thửa ruộng và hai con lợn. Phụ nữ không có quyền đi học, chỉ có bổn phận lo việc gia đình, phục vụ những người đàn ông trong gia đình một cách cam chịu.

In ihrer Familie können der Vater und der Bruder plötzlich einen Grund suchen, um die Tochter oder die Schwester zu schlagen, ohne Mitleid, weil sie denken, das ist ihr Recht, sogar die Tochter oder die Schwester zu verkaufen, um ein Grundstück und zwei Schweine zu bekommen. Die Frauen haben kein Recht, in die Schule zu gehen, sondern sie müssen zu Hause bleiben, um sich um den Haushalt zu kümmern und die Männer zu bedienen, ohne sich beschweren zu dürfen.

Một trang trong 400 trang sách về bà Loan

Eine der 400 Seiten des Buches über Loan

Mẹ của Loan là điển hình của những người phụ nữ như thế. Loan từ nhỏ đã có tư tưởng “nổi loạn” chống lại cái trật tự phi lý đó: Cô lấy trộm sách của anh để học chữ và chịu trận đòn khi bị anh phát hiện vẫn không chịu từ bỏ, dám đi ăn trộm đồ vật để đổi lấy việc học chữ từ bọn con trai trong xóm, và “nổi loạn” lớn nhất là việc bỏ nhà đi, từ Hà Tĩnh ra Hải Phòng để phản đối cuộc hôn nhân mà nói đúng hơn là gả bán do bố, và sau đó là anh cả sắp đặt. Không cam chịu sự bất công và ngược đãi, cô trốn chạy để được tự do quyết định vận mệnh của mình.

Mutter Loan ist ein typisches Beispiel dafür. Als Kind hat Loan schon den rebellischen Gedanken, gegen die ungerechte Ordnung zu kämpfen. Sie stiehlt das Buch ihres Bruders, um zu lernen. Obwohl sie danach von ihrem Bruder schrecklich bestraft wird, gibt sie auch nicht auf und stiehlt weiterhin Kleinigkeiten, die sie mit anderen Kindern austauscht gegen das Lernen von Vokabeln. Die wichtigste Entscheidung, die Heimat heimlich zu verlassen, trifft sie schließlich als ihr Vater und danach ihr Bruder sie „verkaufen“ wollen.

Cô không chỉ chống đối sự bất công trong xã hội An Nam, mà khi cùng chồng sang Pháp, còn chống đối cả những kì thị sắc tộc xảy ra trong xã hội Pháp những năm giữa thế kỉ XX. Tôi nhìn thấy ở Loan tính cách của một con người xứ Nghệ: Chăm chỉ chịu khó, ham học, không chịu khuất phục và luôn mang trong mình tinh thần phản kháng quyết liệt chống lại bất công và áp bức trong cuộc sống đời thường, không chịu đầu hàng dù gặp bất cứ khó khăn nào, ý chí sinh tồn mạnh mẽ.

Sie kämpft nicht nur für die Gleichberechtigung in der vietnamesischen Gesellschaft, sondern auch gegen Diskriminierung in der französischen Gesellschaft, als sie mit ihrem Mann dort lebt. Bei Loan sehe ich die typische Eigenschaft einer Person aus Nghe Tinh: fleißig, lernbegierig, nie resigniert, mit der stetigen Bereitschaft Ungleichberechtigung im alltäglichen Leben zu bekämpfen, und mit einem starken Willen, weiter zu existieren.

Bà Đậu Thị Cúc (Loan) thời trẻ (Ảnh: Isabellemueller.de)

Die junge Dau Thi Cuc (Loan) (Foto: Isabelle Müller)

Lịch sử được tái hiện dưới góc nhìn của một người dân bình thường không quan tâm đến chiến sự và chính sự. Loan không phải là một nhân vật lịch sử nhưng cô đã cuốn vào vòng xoáy lịch sử. Cuộc đời của cô đã trải qua những thời kỳ biến động của đất nước và chịu ảnh hưởng trực tiếp bởi những biến động đó: Một đất nước có vua và bị Pháp đô hộ, việc cướp bóc của phát xít Nhật, nạn đói khủng khiếp, cuộc chiến tranh chống Pháp và chống Nhật của Việt Minh, thất bại của Pháp ở Cao Bằng và Điện Biên Phủ, cuộc di cư vào Nam, việc rút chạy của quân Pháp...

Die Geschichte wurde aus der Sicht einer gewöhnlichen Bürgerin, die gar kein Interesse an Politik, beschrieben. Loan ist keine geschichtliche Figur, aber sie ist ein Teil davon. Sie hat die geschichtlichen Perioden in Vietnam erlebt und wurde von den Veränderungen des Landes im Laufe der Zeit direkt beeinflusst: ein Land mit einem Kaiser, kontrolliert von den Franzosen, der Überfall der japanischen Truppen, die Hungersnot, der Kampf der Viet Minh gegen die Franzosen und die Japaner, die Niederlage der französischen Armee in Cao Bang und Dien Bien Phu, die Einwanderung in den Süden, der Rückzug der Franzosen ...

Loan cũng không phải là một người có ước vọng cao xa, làm những điều to tát. Cô chỉ có mong muốn, trước hết là sinh tồn, sau đó là được làm một người phụ nữ bình thường, được quyền chọn lựa hạnh phúc của mình, làm một người mẹ bình thường chăm lo cho con cái. Nhưng cuộc sống của cô luôn bị bủa vây bởi cái nghèo, bởi chiến tranh, bởi hủ tục, bởi thói xấu và cả sự tàn ác của con người.

Loan ist auch keine Person, die sich besonders wünscht, etwas Außergewöhnliches zu tun. Sie möchte zuerst überleben und dann eine gewöhnliche Frau sein, die das Recht hat, selbst über ihr eigenes Glückhsein zu entscheiden und die sich um ihre Kinder kümmern möchte. Jedoch prägten immer die Armut, der Krieg, das Böse und die Grausamkeit der Menschen ihr Leben.

Trong cuộc đời của mình, Loan đã trải qua không biết bao thăng trầm, thử thách của cuộc sống. nhiều lúc như từ cõi chết trở về. Tuy nhiên sau mỗi lúc bị đập vùi, sau mỗi bất hạnh cô đều mạnh mẽ hơn lên, nhờ vào ý chí và nghị lực hiếm có, bằng tình yêu cuộc sống, bằng niềm tin vào tương lai và tin vào số phận định trước của mình.

In ihrem Leben hat sie unglaublich viele Schwierigkeiten überwunden, auch gewann sie den Kampf gegen den Tod. Dank ihrem außergewöhnlichen Willen, ihrer Liebe zum Leben, ihrer Hoffnung in die Zukunft sowie ihrem Glauben an ihrem bestimmten Schicksal, wurde sie nach jedem Unglück immer stärker.

Cuốn sách đề cập nhiều đến yếu tố định mệnh. Dường như cuộc đời của Loan là một chuỗi các yếu tố do định mệnh sắp đặt. Không biết bao nhiêu lần cô thoát chết chỉ trong gang tấc, dường như nhờ vào những ngẫu nhiên may mắn, “trong cái rủi có cái may”, hay nhờ vào linh cảm đặc biệt. Cuộc đời của Loan như được tái sinh nhiều lần, khi bị lính Nhật đâm kiếm vào bụng, khi bị anh trai đánh thập tử nhất sinh, khi gặp tai nạn tưởng như đã chết, khi bị cô ruột lừa bán cho nhà thổ, khi bị chó dại cắn, khi bị chồng chưa cưới phản bội, khi nhà bị đốt, khi bị tra tấn trong ngục, khi mất con gái đầu...

Es geht in diesem Buch viel um das Schicksal. Wahrscheinlich ist Loans Leben eine Anreihung von Ereignissen, die vom Schicksal geführt wurden. Sie hat viel Glück und überwindet mehrmals den Tod wegen ihren besonderen Ahnen. Loan scheint mehrmals wiedergeboren zu werden, als japanische Soldaten sie mit einem Schwert im Bauch verletzen, als sie von ihrem Bruder fast zu Tode geprügelt wird, als ihr Verlobter sie betrügt, als sie ihre erste Tochter verliert, ...

Khi đã sang Pháp đoàn tụ cùng chồng, số phận vẫn chưa buông tha Loan: Cuộc chiến khủng khiếp ở Algeria, cuộc sống bần hàn với việc chu toàn cuộc sống cho một gia đình có 5 đứa con khi chồng còn đi lính hay khi chưa tìm được một công việc thích hợp, sự ghê lạnh và phân biệt đối xử ở xứ người... Từ Đậu Thị Cúc (tên khai sinh) trở thành Loan (tên con gái) là một sự hoá thân, từ đây cô trở thành một người khác, mạnh mẽ hơn.

Tác giả Isabelle Muller

Die Autorin Isabelle Müller

Auch als sie in Frankreich mit ihrem Mann lebte, verfolgte sie ihr Schicksal immer noch: der schreckliche Krieg in Algerien, die Armut ihrer Familie mit 5 Kindern, während der Mann im Militär oder arbeitslos war, die Diskriminierung der Menschen in Frankreich ... Aus Dau Thi Cuc (Geburtsname) wurde Loan, eine andere und stärkere Frau.

Trong cuộc đời đầy khổ đau của mình, có những gặp gỡ như là những cuộc gặp của số phận đã tiếp thêm sức mạnh cho cô, những người bạn, những người tốt đã giúp đỡ và cứu mang cô trong lúc khó khăn như ông Hương, như cô Bé, và cả những người đã mang đến cho cô năng lượng tinh thần mới như ông Phan, và trên hết là gia đình, những đứa con là nguồn động lực vô tận cho Loan để cô vượt trên hết mọi khổ đau và bi kịch, vững vàng xây dựng cuộc sống hạnh phúc và bảo vệ các con của mình.

In ihrem unglücklichen Leben hatte sie zum Glück noch gute Freunde oder gütige Personen, die ihr halfen, Schwierigkeiten zu überwinden, wie Huong, Be, auch welche, die ihr geistige Kraft gaben, wie Phan, doch vor allem waren es ihre Familie und ihre Kinder die sie grenzenlos motivierten, alle Schwierigkeiten und Tragödien zu überwinden, sie ermutigten, sie zu schützen und das Leben auf starkem Grund aufzubauen.

Tác giả Isabelle Muller và nguyên Phó Chủ tịch nước Trương Mỹ Hoa

Die Autorin Isabelle Müller und die Vizestaatspräsidentin a.D., Frau Truong My Hoa

Nguyên Phó Chủ tịch nước Trương Mỹ Hoa, là người giúp cho cuốn sách của Isabelle Muller đến với độc giả Việt Nam. Bà Trương Mỹ Hoa khám phá ra cuốn sách trong một chuyến công tác ở châu Âu vào tháng 8 năm 2016, khi gặp Isabelle Muller ở *Frankfurt* về việc hợp tác giữa Quỹ Học bổng Vừ A Dính do bà làm chủ tịch và Quỹ Loan của chị Isabelle Muller. Bà có sự đồng cảm đặc biệt với câu chuyện của Loan, cảm phục một người phụ nữ bình thường đã làm nên những điều phi thường, và cho rằng đây là cuốn sách mà thế hệ trẻ Việt Nam cần phải đọc để hiểu biết về lịch sử đất nước mình.

Die Vizestaatspräsidentin a.D., Frau Truong My Hoa, die als Brücke „Loan – Aus dem Leben eines Phönix“ nach Vietnam gebracht hat, hat das Buch bei einer Dienstreise in Europa im August 2016 entdeckt, als sie Isabelle Müller in Frankfurt traf, um über die Zusammenarbeit zwischen der Vu A Dinh Stiftung, deren Gründerin sie ist, und der LOAN Stiftung von Isabelle Müller zu sprechen. Sie war beeindruckt von Loans Geschichte, einer gewöhnlichen Frau, die Außergewöhnliches geschafft hat, und dachte, die Jugendlichen in Vietnam sollen das Buch lesen, um die Geschichte des Landes zu kennen.

Isabelle Müller là con gái út của Loan, từ năm 6 tuổi chị đã được nghe những câu chuyện mẹ kể, đến năm 15 tuổi thì bắt đầu ghi chép các tư liệu về mẹ, và 30 năm sau, chị bắt tay vào viết quyển sách *Loan - Từ cuộc đời của một con chim Phượng Hoàng*. Năm 1990, chị trở về Việt Nam lần đầu tiên với mẹ, và từ 2016 là các chuyến đi thường xuyên để giúp đỡ trẻ em vùng cao Việt Nam. Tái hiện lại cuộc đời của mẹ trên những trang sách, đối với chị Isabelle Muller, đó là cách để chia sẻ một "di sản gia đình" và cũng là cách đưa mẹ trở về gần hơn với quê hương Việt Nam.

Isabelle ist die jüngste Tochter von Loan. Mit 6 hatte sie schon die Erzählungen ihrer Mutter gehört und brannte seither für die Idee, eines Tages über das Leben ihrer Mutter zu schreiben. Mit 15 begann sie, die Geschichte ihrer Mutter aufzuschreiben und 30 Jahre später fing sie an, das

Buch „Loan – Aus dem Leben eines Phönix“ zu schreiben. 1990 kam sie zum ersten Mal mit ihrer Mutter nach Vietnam und seit 2016 besucht sie häufiger Vietnam, um Kindern ethnischer Minderheiten im Norden Vietnams zu helfen. Das Leben ihrer Mutter vorzustellen ist ihre Art, „das Familienerbe“ zu teilen und ihre Mutter zurück in die Heimat Vietnam zu bringen.

Việc làm của chị đặc biệt ý nghĩa hơn khi thành lập Quỹ Loan (Loan Stiftung), trong đó toàn bộ tiền nhuận bút từ cuốn sách (bản gốc tiếng Đức phát hành ở Đức và bản dịch tiếng Việt do Trương Hồng Quang dịch, Nhà Xuất bản Trẻ phát hành ở Việt Nam) đều đưa hết vào quỹ để xây dựng cơ sở hạ tầng cho học sinh miền núi cao Hà Giang và Cao Bằng. Từ trải nghiệm của hai cuộc đời, mẹ chị và chị về khao khát được hiểu biết, được học hành, chị đang xây dựng và phát triển Quỹ Loan với thông điệp: *"Nếu như những thăng trầm của cuộc sống là nền tảng cho sự phát triển tâm hồn của chúng ta thì giáo dục chính là cơ sở cho một nền hòa bình vững chắc. Bởi bất kì ai đã từng thấy được vẻ đẹp thần thánh của thế giới này đều không bao giờ cho phép vẻ đẹp đó bị phá hủy"*.

Ihre Tätigkeit wird mit der Gründung der LOAN Stiftung noch sinnvoller, da der gesamte Erlös aus dem Buchverkauf (die originale Version wurde in Deutschland veröffentlicht und die vietnamesische Version wurde vom Übersetzer Truong Hong Quang übersetzt und beim Jung-Verlag publiziert) eins zu eins in den Fonds der LOAN Stiftung fließt, um mehr Infrastruktur für Schüler aus Ha Giang und Cao Bang zu schaffen. Die Idee der LOAN Stiftung wurde aus der Essenz zweier Leben geboren: sie und ihre Mutter Loan haben immer den starken Wunsch nach Bildung. Deswegen hat sie die Stiftung gegründet und entwickelt sie mit folgender Lehre: *„Sind die Höhen und Tiefen des Lebens der Kern unserer Herzensbildung, so ist Bildung der Grundstein für nachhaltigen Frieden. Denn wer einmal die göttliche Schönheit unserer Erde mit dem Herzen sieht, wird niemals erlauben, dass diese zerstört wird.“*

Tác phẩm *Loan - aus dem leben eines phönix* bằng tiếng Đức từng lọt vào top 5 chung kết giải Kindle Storyteller Award năm 2015 tại Đức. Cuốn sách cũng từng lọt vào top sách bán chạy nhất trên trang Amazon Đức trong hạng mục Lịch sử châu Á, Văn học trẻ và Tự truyện.

Das Buch „Loan – Aus dem Leben eines Phönix“ erreichte die Top 5 des Finales beim Kindle Storyteller Award 2015 in Deutschland und gehört auch zu der Bestsellerliste auf Amazon (Deutschland) in der Kategorie „Geschichte Asiens“.